

IDEER

RENESSANSEKUNSTNEREN Benvenuto Cellinis berømte statue av Persevs med Medusas hode er i internettets tidsalder blitt en populær *meme*, der man har byttet ut ansiktene med for eksempel

Donald Trump og Hillary Clintons. I den opprinnelige greske myten var Medusa offer for voldtekt, men det var hun selv som ble straffet. (Foto: NTB Scanpix).

PÅ LAG MED DE UNDERTRY

Da det glapp for den feirede feministen og historikeren Mary Beard på Twitter tidligere i vinter, fikk hun en skyllebøtte som flere burde trekke lærdom av.

D AKADEMIA

FREDRIK GIERTSEN
Litteraturviter og skribent

En gang da jeg-personen i Nick Hornbys bok «Tribunefeber» (*Fever Pitch* 1992) er og ser sitt kjære Arsenal, gjør en av lagets svarte stjerner ei grov tabbe, og Nick øyner en blodfan i bar overkropp rett bak som reiser seg for å brøle noen gloser. På dette tidspunkt var engelsk fotball fremdeles en arbeiderklassesport, men glasstaket var i ferd med å sprenge for de anglo-afrikanske spillerne, så rasistiske tilrop var ikke lenger akseptert.

Hornby føler seg imidlertid ikke trygg, og tærne hans krøller seg nervøst i det hooliganen åpner munnen. Men til alt hell kom det ikke noe «b-ord» («n-ordet» var allerede blitt avleggs), og spilleren slapp unna med å bli kalt «you c*nt», og ikke det langt verre «you bl**k c*nt». Heldigvis var det ingen kvinner på britiske tribuner på den tiden (vi kan ane grunnen), men nå er jo dette blitt underholdning for middelklassefamilier, så vi må langt nedover i divisjonene for å høre skikkelig bannskap.

HVA HAR DETTE MED MARY BEARD å gjøre, foruten at hun også liker å banne? Hun er en svært kjent skikkelse i britisk offentlighet: professor i klassiske språk ved Cambridge, redaktør, forfatter, programskaper og -leder, smykket med OBE (Den britiske imperieordenen).

Men i kraft av sin stil og personlighet er hun mye mer enn det: for det første har hun lite til overs for den striglede perfektionismen som dessverre fremdeles er normen for mange kvinner på TV, og for det andre er hun en svært tilgjengelig debattant, noe som iblant kan koste henne litt for mye. Offisielt er det romersk historie som er hennes fagfelt, men hun er også en profilert feminist, aktuell her i landet med

boka *Kvinner & Makt – Et manifest*. Den er så fersk at hyllestene ennå ikke har lagt seg i hjemlandet, der man også har ventet i åndeløs spenning på en TV-serie hun har vært involvert i, kalt *Civilisations*, som skal på lufta nå i mars.

BEARD HAR ALDRI GÅTT AV VEIEN

for kontroversielle uttalelser. Etter 9/11 skrev hun blant annet en artikkel om å forsøke å forstå terroristenes posisjon samtidig med at man fordømte deres handlinger, men det var ikke leserne klare for. Derfor har hun måttet tåle mer enn sin porsjon av netthets, ofte i form av det undertrykte hatet mot kvinner vi er blitt altfor vant til, og etter en opptreden i et debattprogram på BBC for et par år siden gikk det så langt at hun mottok drapstrusler.

Det er denne praksisen – altså hvordan menn forsøker å hindre kvinner i å tale – hun skriver om i *Kvinner & Makt*, og som seg hør og bør tar hun oss helt tilbake til den greske antikken for å vise hvor lite som egentlig har forandret seg. Hennes første eksempel er fra *Odysean*, der Telemakos ber sin mor om å tie stille, for i sin fars fravær faller det ham ikke inn å vurdere noen andre enn seg selv som husets herre.

ET ANNET AV BEARDS EKSEMPLER

har også sin rot i antikken, men utspilte seg i vår samtid. Utgangspunktet er fortellingen om Medusa, som i én versjon framstilles som en vakker kvinne som voldtas av havguden Poseidon, men som selv må bære straffen, da hun av Athene forvandles til «et heslig vesen med en dødbringende evne til å forvandle alle som ser henne i ansiktet, til en stein».

Seinere dreper helten Persevs henne, og skjenker det avskårne hodet – med slanger som hårlokker – til Athene, som fester det til skjoldet sitt. Denne myten spilte en betydelig rolle i renessansen, blant annet malte Caravaggio hodet hennes, men skulptøren Cellini laget en enda mer grusom utgave, fordi den også omfattet Persevs som holder sitt trofé opp for gudinnen. I internettets mørke kroker dukket det i forbindelse med valget i USA opp memorer der soldatens ansikt var byttet ut med Donald Trumps og hodets med Hilary Clintons, men mens denne groteske illustra-

AKTUELL: Mary Beard (62) er en kjent og respektert britisk historieprofessor, feminist og medieprofessor. BBC viser nå serien *Civilisations*, der hun medvirker sammen med David Olusoga og Simon Schama.

sjonen ble alminneliggjort, så ble en kvinnelig komiker som gjorde det motsatte – altså plasserte Trumps ansikt på Medusa – sparket for stuntet.

DET ER IKKE TVIL OM AT *Kvinner & Makt* avdekker er en godt dokumentert tradisjon for mannlig urettferdighet. Når det allikevel skulle glippe for Beard, så var det ikke på grunn av denne boka, men en uheldig kommentar på sosiale medier. Denne gangen gjaldt det en *tweet* om Oxfamskandalen, der vestlige hjelpearbeidere var involvert i seksuelle overgrep i Haiti, en sak som eksploderte i britiske medier denne vinteren.

Også denne gang forsøkte Mary Beard så

se fenomenet fra den andre siden da hun skrev: «Of course one can't condone the (alleged) behaviour of Oxfam staff in Haiti and elsewhere. But I do wonder how hard it must be to sustain «civilised» values in a disaster zone. And overall I still respect those who go in to help out, where most of us wd not tread.» Nok en gang befant Mary Beard seg i en twitter-storm, og det gikk hardt inn på henne, for hun la seinere ut et bilde av seg selv oppløst i tårer. For dette ble hun anklaget for følelsesmessig manipulasjon, men det skulle komme mer.

DEN MEST VELFORMULERTE kritikken er kommet fra Cambridge-kollegaen Priyamvada Gopal, som anklager Beard for

MARY BEARD HAR alltid vært en lett tilgjengelig offentlig figur, og i vinter befant hun seg plutselig i en Twitter-storm fordi mange tolket en av hennes meldinger som støtte til vestlige hjelpearbeidere som hadde misbrukt sine posisjoner for å skaffe seg seksuelle tjenester. Sjekk @wmarybeard for mer!

D TWITTER

«O mamma si e fæ låne berre ei bok, men dæ takle e kje!» Jente (7) låner åtte. Bibliotekaren støttar dette.
Rita Mundal @madamknipe

KTE

Personlighet som nå er aktuell i Norge med boken *Kvinner & Makt - Et manifest* på Cappelen Damm. På FOTO: NTB SCANPIX

å ha de samme blinde flekkene hun finner hos menn, men at det nå er de fargede, fattige og dekoloniserte som overses. Gopal hevder Cambridge som sådan er befengt med en egen form for skjødesløs, aristokratisk rasisme som hvite feminister er de første til å benekte, og sier hun kjenner igjen posituren til den sårete hvite uskylden som preger academia, der man – i likhet med i Hollywood – holder vestlig handlekraft og veldedighet altfor høyt. Videre beklager hun at Beard bruker begrepet «civilised» (riktignok i hermetegn), et ord som klinger svært dårlig de stedene man har vært offer for sivilisasjonens selvrettferdighet. Det er som den karibiske historikeren Michel-Rolph Trouillot peker på i sin

bok *Silencing the Past* (1995): hvit heroisme blir ofte framhevet, mens sorte bidrag blir skjøvet ut i periferien. Han skriver for eksempel om at opprøret i Haiti i 1791 gjerne framstilles som kimen til landets kaotiske situasjon i dag, selv om de lyktes med å frigjøre tusenvis av slaver fra franskmennenes klør, mens Frankrikes egne, langt mindre vellykkede revolusjon to år tidligere for all ettertid sikret deres ry som opphavet til all verdens frihet, likhet og brorskap. Slik argumenteres det for at academia er gjennomsyret av de samme skjevhetene som man hevder å bekjempe, men når de får det til på fotballbanen, så fins det vel også håp i elfenbenstårnene.

BEARD HAR ALDRI GÅTT AV VEIEN FOR KONTROVERSIELLE UTTALELSER.

D WANDRUPS UTVALGTE

FREDRIK WANDRUP
fwa@dagbladet.no

Brennpunkt Berlin

KRIM: Berlin er blitt det nye Manhattan i krimlitteraturen. Philip Kerr startet ballet med sin trilogi om detektiven **Bernie Gunter**, som etter hvert er blitt 13 bøker om tida før, under og etter andre verdenskrig. Fra samme epoke har **Luke McCallin** skrevet tre bøker om den tyske etterretningsoffiseren **Gregor Reinhardt**.

Aktuell i Norge er den tyske forfatteren **Volker Kutschner**. Hans første roman om politimannen **Gereon Rath** foregår i 1929. Den kom ut i 2011 under tittelen «Den våte fisken», men er utgitt på ny i pocket under tittelen «**Babylon Berlin**», etter en ny, tysk TV-serie. Den er kjøpt inn av NRK, men noen visningsdato er ikke kjent.

Hereon Rath-romanene «**The Silent Death**» og «**Goldstein**» er oversatt til engelsk. Ytterligere tre foreligger på tysk. Kutschners «**Babylon Berlin**» anbefales herved som påskekrim. I dagene som kommer vil du finne flere krimanbefalinger under bestselgerradaren i denne spalten.

D DIKTET

Redigert av: **TOM STALSBERG**
tst@dagbladet.no

FOTONOA: TOM STALSBERG

Hun går med overskudd
men kan ikke regne
vet ikke forskjell på å gi og ta

Hun ler, glemmer
om det er hans hender
eller hennes

Hun hulker av glede
ANNABELLE DESPARD
Fra den nye samlinga
«Våren er en gammel mann»
(Cappelen Damm 2018)